

Зміст

Про видання.....	5
Від автора.....	6
о. У пошуках громадської точки G.....	9
Зупинка I. Благодійність.....	15
Зупинка II. Дитинство.....	47
Зупинка III. Освіта.....	68
Зупинка IV. Волонтерство.....	100
Зупинка V. Молодь.....	111
Зупинка VI. Тварини.....	120
Зупинка VII. Екологія.....	133
Зупинка VIII. Місто.....	154
Зупинка IX. Громадська участь.....	168
Зупинка X. Електронна демократія.....	207
Сторінки порад.....	228

ПРО ВИДАННЯ

«Хто, якщо не ми?» — перший креативний нонфікшн про громадський сектор України. Це книжка про те, як творити добро та насолоджуватися своїми справами.

Четверо людей з однієї країни, але різних світів... Опинившись разом, вони зустрічають на своєму шляху активістів, які змінюють світ на краще. Вони дедалі більше розуміють, що принести користь суспільству може кожен і це зовсім нескладно. Але як саме це зробити? І чи вдасться?

Для написання було використано 20 інтерв'ю з представниками відомих та впливових громадських організацій та ініціатив у різних сферах. Їхні історії успіху надихають. Їхні поради неодмінно стануть у пригоді тим, хто лише стає на шлях громадської діяльності (або заохотять до неї), а також нададуть новий імпульс досвідченим активістам.

Та будьте обережні! Дізнавшись від наших героїв про те, як змінити світ на краще, ви можете захворіти на активізм, стати волонтером чи благодійником, приєднатись до якоїсь організації або створити власну чи навіть взятися фінансово допомагати якійсь ініціативі. Тому, задля безпеки, радимо швидше передати книжку комусь зі знайомих!

У ПОШУКАХ ГРОМАДСЬКОЇ ТОЧКИ G

Ви заробляєте на життя тим, що отримуєте.

Ви робите життя тим, що даєте.

Вінстон Черчилль

Яскравий промінь проєктора кидав провокаційний відбиток на білий екран, змушуючи трохи почервоніти кількох найбільш сором'язливих присутніх. «У пошуках громадської точки G» — такий напис червоними літерами змусив стомлених дорогою та ще заспаних слухачів з цікавістю подивитись на невеличку сцену.

— Кожен організм прагне дістати максимальну насолоду від свого існування, — не зважаючи на шепіт присутніх, розпочав промову спікер у чорному діловому костюмі. — Кожен з нас працює на певну аудиторію та хоче стати її найкращим партнером, принести найбільше задоволення та відігнати від неї усіх повій, котрі, на жаль, так часто трапляються на нашому шляху. Наша конференція покликана знайти відповіді на запитання, як влаштований наш

громадський організм та як вилікувати його від хвороб, що прогресують сьогодні...

Повільно крокуючи сценою, чоловік продовжував розповідь, переводячи погляд на десятки присутніх, що зручно вмостились на м'яких стільцях.

Дехто не зводив з нього очей, найбільш старанні постійно занотовували щось у блокнотиках, інші майже не відривались від смартфонів, швидко водячи пальцем по гладеньких дисплеях, хтось постійно поглядав на годинник в очікуванні обідньої перерви. Та до неї ще було чимало виступів, і зала через кожні пів години вибухала оплесками, проводжаючи та зустрічаючи нових гостей, які прийшли поділитись досвідом. Спікер теж слухав колег — поки організатори не оголосили паузу.

Учасники попрямували до ресторану. Подібні заходи, як завжди, влаштовувались на найвищому рівні та вражали вишуканістю тих, хто брав у них участь уперше. Серед таких новачків найбільше привертала увагу середнього зросту білявка в доволі відвертій червоній сукні. Дівчина вже з самого ранку встигла познайомитись майже з усіма учасниками і тепер переходила на новий рівень спілкування. Поки натовп просувався крізь двері, вона наздогнала спікера та трохи невпевнено почала:

— Доброго дня! Мене дуже вразив ваш виступ.

— Дякую, — усміхнувся чоловік.

— Можна з вами порадитись? — І, не чекаючи відповіді, продовжила: — Ми нещодавно створили організацію і тепер маємо купу проблем. Грошей ніхто давати не хоче, люди не ходять на заходи, але ми стільки всього робимо... — Вона енергійно перерахувала проблеми, їх було справді багато.

Нарешті співрозмовники дістались зали ресторану. Просторе світле приміщення було заставлене прямокутними

столиками, між якими метушилися кілька офіціантів, вносячи нові й нові. За столиками вже сиділи гості готелю, до чоловіка помахали, вказавши на вільне місце. Дівчина ж тільки пришвидшила темп розповіді і пішла за спікером, не приховуючи наміру присісти біля нього. Але за метр від цілі він зупинив співрозмовницю:

— Даруйте, як вас звати?

— Яна.

— Яно, вибачте, але тут уже всі білети продані. Краще сідайте за той столик. — Чоловік вказав на стіл під номером три. — А щодо запитань, то вони дуже влучні, але сам я на них відповісти не зможу. Думаю, найближчим часом ви почуєте відповіді. Якщо ж ні, то ось моя візитівка.

— Дякую, — вичавила усмішку Яна, взяла візитівку та попрямувала до вільного місця за сусіднім столиком. Лаючись подумки на небагатослівного громадського діяча, вона мовчки присіла, не звертаючи уваги на двох сусідів, які до її появи активно розмовляли.

— Смачного! — промовив середнього віку лисий чоловік, уважно вдивляючись у бейджик, що висів на шиї у Яни. — Так ви учасниця цієї конференції з дивною назвою?

— Що, вибачте? — відволіклась від думок Яна.

— Кажу, на бейджі написано, що ви в пошуках точки G. Можу допомогти, — посміхнувся чоловік, а сусід голосно зареготав.

— Маю сумніви, що ви щось тямите у громадських справах.

— Тут ви маєте рацію, на фігню часу немає. Час — що? Гроші, люба. І вам раджу швидше покинути ці дураці.

— Якщо робити світ краще — це фігня, то мені вас шкода.

— Не доросла ще когось жаліти, — суворо поглянув на співрозмовницю чоловік.

— І які ж у вас справи?

ХТО, ЯКЩО НЕ МИ?

— Бізнес, звісно. Що ще може робити розумна людина? — з гордістю промовив чоловік та хотів уже говорити далі, як втрутився офіціант.

— У вас вільно? — запитав він про останнє місце за столом.

— Так.

— Інно Анатоліївно, сідайте, будь ласка.

Подякувавши, до столу підсіла жінка, якій на вигляд було трохи понад сорок років. Вона поправила окуляри, що надавали їй привабливому обличчю серйозності, та обвела трійцю зверхнім поглядом.

— Вибачте, де я міг вас бачити? — переніс увагу на нову жінку лисий.

— Можливо, звертались до нашої установи. — Жінка граційним рухом відкрила сумочку та, діставши візитівку з відбитком золотого герба, простягнула співрозмовникові.

— Приємно познайомитися, Інно Анатоліївно, — прочитавши надруковану назву посади, усміхнувся чоловік та, діставши з внутрішньої кишені свою картку, поспішив назватися: — Борис Гнатенко. Часто заходжу у ваші володіння.

— Сподіваюсь, вас не ображають. А про що ви так емоційно розмовляли до моєї появи?

— Та ні про що. У нас тут суспільна активістка в компанії. Намагався пояснити, що не те молодь робить.

— Ну знаєте, це краще, ніж наркотики та алкоголь, — ледь усміхнулась Інна.

— Як ви можете порівнювати такі речі? — обурилась Яна.

— Не драматизуйте, — відмахнулась жінка. — На жаль, більшості активістів просто немає чого робити, от вони і заважають нам працювати. Або просто будують політичну кар'єру, постійно якісь запити надсилають, на зібрання приходять, скандалять, вимагають...

— Звісно, — перервала Яна, — звикли отам по кабінетах усе вирішувати, не звертаючи уваги на людей. Та нічого, скоро усіх політиків та службовців змінять і почнеться...

— Ой... — гучно зітхнув хлопець та вперше доєднався до розмови: — Змінюй, не змінюй, а все так само буде. Працювати потрібно, а не триндіти.

— Артуре, абсолютно правильно і... — Борис не встиг сказати все, що хотів, його перервав бадьорий чоловічий голос:

— Шановні гості! Нагадуємо, що сьогодні нашому готелю виповнюється десять років! Увесь цей час ми працювали, щоб зробити кожен туристичний візит незабутнім, а робочі поїздки приємними та комфортними. І з нагоди свята ми підготували неймовірні подарунки. Один з них розігруємо просто зараз. — Невисокий чоловік з мікрофоном стояв посеред зали біля стрункої дівчини, яка тримала у руках прозору скриньку. — За хвилину ми визначимо щасливців, які вже цими вихідними поїдуть у тижневий, цілком безкоштовний тур Європою. — Ведучий зробив паузу, зануривши руку у скриньку та показово перебираючи десятки різнокольорових папірців.

У залі запала тиша, гості з цікавістю спостерігали за розіграшем, та чоловік не поспішав. Удосталь насолодившись увагою, він нарешті витяг руку й урочисто оголосив:

— Підніміть руку ті, хто сидить за щасливим третім столиком!

Усі четверо здивовано презирнулись поміж собою та, перевіrivши номер, підняли руки.

— Привітаймо переможців! — Під розчаровані оплески решти гостей ведучий поспішив до четвірки.

Яна слухала його з недовірою, поглядаючи навколо в очікуванні моменту, коли хтось оголосить, що це розіграш, і всі розсміються. З огляду на її вдачу це був би найімовірніший

БЛАГОДІЙНІСТЬ

Значно більшу кількість людей зворушує думка
про допомогу бідній родині,
ніж про усунення бідності загалом.

Генрі Форд

Вокзали завжди були одними з найбільш неоднозначних місць. Вони без перерв, вихідних та відпусток виконують свою роботу тимчасового притулку не лише для незліченної кількості транспортних засобів, а й для людей, яких люб'язно приймають на свій борт.

Для когось вони є відправною точкою для початку нового життя, для когось, навпаки, означають фінішну риску певного етапу. У багатьох вони асоціюються з таємничим азартом на початку чергової подорожі, у декого — з розчаруваннями, прощаннями та розлуками. Впевнено можна сказати тільки те, що ніхто не може залишитись байдужим у цьому місці та кожен переживає радість, сум або щось інше, таке особисте та інтимне, що немає сенсу навіть намагатись поділитися цими емоціями.

Один зі столичних автовокзалів також не став винятком — і всіма силами, не заспокоюючись, навіював на відвідувачів дедалі дужчі почуття, поки не бачив на їхніх обличчях хоча б

— Це нереально, — втрутився Борис, — люди егоїсти, це логічно і нормально. Тож фільм — цілковита фантастика, хоч і гарна.

— А нам подобається, — почувся жіночий голос, і до компанії повернулись двоє молодих дівчат, які сиділи попереду. — Напевно, це найкращий фільм про благодійність. Хочеться, щоб і в нас запрацювало щось подібне.

— А ви маєте стосунок до благодійності? — поцікавилась Яна, побачивши білі футболки з написом «Zdai Blood».

— Ми засновниці **благодійного донорського проєкту «Zdai Blood»**, — відрекомендувались незнайомки.

— **Дарина Власенко.**

— **Анастасія Магеррамова.**

— Дуже приємно! Але — здай що?

— Blood — це англійською «кров», — зітхнувши, пояснила сусідові Яна, — **а як ви створили цей проєкт?**

— Ми тоді навчались у КПІ і мали предмет «Соціальне проєктування». Дізнавшись про велику потребу в донорах крові в Центрі дитячої кардіології та кардіохірургії, подумали, що буде чудово, якщо вийде хоч трохи допомогти, — пояснила Анастасія.

— Так, це було у березні 2016 року. На той момент про постійний проєкт не йшлося, він існував тільки на папері. За півгора місяця до початку акції ми знайшли низку партнерів (стукали в усі двері), створили агітаційні листівки та залучили понад сотню людей, що хотіли здати кров. Акція виявилась успішною. Була фотозона, чимало фотографів, подарунки. Найкраще, що ми тоді почули, — це запитання «а коли наступний захід?», — додала Дарина. — На сьогодні ми вже провели чотири масштабні акції тривалістю два дні (у травні, серпні, листопаді 2016-го та лютому 2017-го). У січні 2017 року створили формат проєкту — щотижневі донорські акції